

ANNEX 6

Orientacions per a l'avaluació de l'etapa - ESO

En aquest annex es desenvolupen orientacions relacionades amb l'avaluació de l'aprenentatge dels alumnes, entesa com el procés d'obtenció d'informació i evidències a través d'una sèrie d'instruments d'avaluació i activitats que el docent posa en pràctica des de la seva matèria amb la finalitat de realitzar valoracions que s'utilitzin en la presa de decisions.

L'avaluació forma part inherent del procés d'ensenyament i aprenentatge i ha de ser diferenciada de la qualificació, que és la fase del procés d'avaluació destinada a sintetitzar, mitjançant una escala, la valoració dels resultats obtinguts en aquesta avaluació.

El canvi metodològic que comporta el model d'educació per competències cap a un enfocament globalitzat, interdisciplinari i integrador, assigna un paper determinant a l'avaluació. Es concep com un procés fonamental, per una banda, per a la identificació i seguiment dels aprenentatges dels alumnes, els seus assoliments, ritme d'adquisició, regulació de les dificultats i errors, particularitats de la seva evolució, el desenvolupament del procés i els resultats de l'aprenentatge, i de l'altra, per facilitar al docent la informació necessària per a la presa de decisions, procurant una pràctica educativa adaptada als seus alumnes.

L'avaluació ha de ser contínua, formativa i integradora:

- L'avaluació contínua implica un seguiment permanent per part dels docents amb l'aplicació de procediments i instruments d'avaluació.
- L'avaluació formativa i orientativa acompanya el procés d'aprenentatge mitjançant la continua comunicació entre els docents i els alumnes.
- L'avaluació integradora implica que, des de totes i cadascuna de les matèries, s'han de tenir en compte la consecució dels objectius establerts per a l'etapa i el desenvolupament corresponent a les competències clau previstes al perfil de sortida dels alumnes en acabar l'educació bàsica.
- L'avaluació ha de tenir en compte les mesures educatives en el cas d'alumnes amb necessitats específiques de suport educatiu.

Elements que formen part del procés d'avaluació

Els elements que formen part del procés d'avaluació són els criteris d'avaluació, els procediments d'avaluació, els instruments d'avaluació, els moments d'avaluació i els agents avaluadors. Aquests elements s'han d'interrelacionar de forma coherent de manera que, en funció del moment de l'avaluació i de l'agent

avaluador, se seleccionin els procediments i els instruments d'avaluació més adequats.

Aquests elements responen a les qüestions *què s'avalua, com s'avalua, quan s'avalua i qui avalua*.

Què s'avalua

Els criteris d'avaluació són el referent per a la valoració dels aprenentatges i guien els docents en el disseny d'activitats i en la selecció dels procediments i instruments d'avaluació. Per tant, han de servir de punt de partida per al disseny de les unitats de programació amb les quals s'han de desenvolupar les competències clau i específiques de cada matèria.

Com s'avalua

El docent ha de planificar, seleccionar o elaborar procediments d'avaluació variats que li permetin obtenir la informació rellevant sobre l'aprenentatge dels seus alumnes. Cada procediment requereix d'instruments específics de recollida d'aquesta informació. A l'hora de seleccionar i planificar aquests instruments, s'ha de tenir en compte la diversitat, l'accessibilitat, la capacitat de diagnòstic, l'adequació a l'objectiu competencial i la fiabilitat per garantir l'objectivitat. Atenent a la seva tipologia podem diferenciar distints tipus de procediments d'avaluació:

- Procediments d'observació: permeten als docents obtenir informació i prendre registre de com es desenvolupa l'aprenentatge, atenent-me més al propi procés que al resultat. En aquest cas, els instruments de recollida d'informació poden ser registres, guies, llistats, diaris de classe, entre d'altres.
- Procediments d'anàlisi de l'acompliment: permeten als docents valorar tant el procés com el resultat de l'aprenentatge mitjançant la realització de les activitats proposades als alumnes. En aquest cas, els instruments han de permetre una recollida d'informació durant un període de temps i poden ser dossiers, el quadern de l'alumne, diaris, entre d'altres.
- Procediments d'anàlisi del rendiment: Permeten als docents la valoració específica i exclusiva del resultat d'aprenentatge final. En aquest cas els instruments de recollida d'informació poden ser proves orals, proves escrites, proves audiovisuals, entre d'altres.

Quan s'avalua

En referir-se al moment de l'avaluació, s'ha d'atendre a tres tipus d'avaluació d'acord amb el moment temporal en què es realitza:

- **Avaluació inicial o diagnòstica:** s'ha de conèixer la situació de partida de cada alumne per poder dissenyar la intervenció al llarg del procés d'aprenentatge. Constitueix la base per organitzar i seqüenciar l'ensenyament i permet individualitzar el recorregut educatiu creant un entorn personalitzat d'aprenentatge.
- **Avaluació contínua:** al llarg del procés, s'ha de dur a terme una avaluació contínua que informi sobre el desenvolupament i l'evolució del procés d'aprenentatge i indiqui al docent com es desenvolupa el procés d'ensenyament, així com els aspectes més i menys desenvolupats.
- **L'avaluació sumativa:** permet determinar tant allò que s'ha assolit durant el procés de l'ensenyament com el resultat, en una determinada seqüència temporal. El resultat obtingut de l'avaluació sumativa per mitjà de l'ús de diferents eines i no una única eina en exclusiva, ha de proporcionar al docent informació per orientar la planificació, seguiment i correccions en la seqüència del procés d'aprenentatge següent.

Qui avalua

Si ens referim a l'avaluació interna, ja que parlem d'avaluació del procés d'aprenentatge, els possibles agents serien el docent i els alumnes. De la intervenció d'ambdós agents, determinem tres tipus d'avaluació:

- **Heteroavaluació:** els avaluadors són persones diferents. La situació més típica és la del docent que avalua els alumnes.
- **Autoavaluació:** els rols d'avaluador i avaluat coincideixen en la mateixa persona, és a dir, l'alumne avalua el seu treball propi fent ús de materials o processos dissenyats a tal fi.
- **Coavaluació:** es caracteritza perquè uns alumnes o grups d'alumnes s'avaluen mútuament. En aquesta avaluació, els avaluadors i els avaluats intercanvien el seu paper alternativament. En tot cas, el docent ha d'assegurar-se que els avaluadors són competents per a la realització del procés d'avaluació o ha de complementar la coavaluació amb la realització d'una heteroavaluació posterior.

Aquesta perspectiva compartida de l'avaluació millora l'efectivitat de l'aprenentatge, facilita la presa de decisions i permet que l'alumne assumeixi responsabilitat sobre el seu procés, desenvolupant eines metacognitives que el fan més conscient del què, com i per a què aprèn. Així, s'han de tenir en compte les fortaleses i debilitats del seu procés per millorar-lo i afavorir l'autoregulació.

L'error, vist com un procés natural, es converteix en una oportunitat per guiar la reflexió metacognitiva de l'alumne.

És fonamental que l'alumne sigui un subjecte actiu en el seu procés d'aprenentatge i, per tant, també en el seu procés d'avaluació. Per això, cal assegurar-se que l'infant sàpiga què s'espera d'ell, se'l guii en el reconeixement dels seus èxits i dificultats, en l'adopció d'estratègies d'autoregulació i en l'avaluació dels resultats obtinguts a partir del seu esforç i assoliments.

Finalment, és fonamental que els elements que formen part del procés d'avaluació siguin coherents i estiguin interrelacionats, de manera que en funció del moment de l'avaluació i de l'agent avaluador, se seleccioni una tècnica concreta d'avaluació i uns instruments específics adients.